

Štvrtok 13. marca 2014

P7_TA(2014)0250

Úloha majetku a vytvárania bohatstva pri odstraňovaní chudoby a podpore udržateľného rozvoja

Uznesenie Európskeho parlamentu z 13. marca 2014 o úlohe vlastníckych práv, vlastníctva majetku a vytvárania bohatstva pri odstraňovaní chudoby a podpore trvalo udržateľného rozvoja v rozvojových krajinách (2013/2026(INI))

(2017/C 378/26)

Európsky parlament,

- so zreteľom na článok 17 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, ktorý sa týka práva na majetok,
- so zreteľom na Miléniovú deklaráciu z 8. septembra 2000, v ktorej sa stanovili miléniové rozvojové ciele, a najmä na ciele 1, 3 a 7,
- so zreteľom na spoločné vyhlásenie Rady a zástupcov vlád členských štátov na zasadnutí Rady, Európskeho parlamentu a Komisie o politike rozvoja Európskej únie: Európsky konsenzus podpísaný 20. decembra 2005, a najmä na jeho odseky 11 a 92,
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 19. októbra 2004 s názvom Usmernenia EÚ na podporu navrhovania pôdnej politiky a reformných procesov v rozvojových krajinách (COM(2004)0686),
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 31. marca 2010 s názvom Politický rámec EÚ na pomoc rozvojovým krajinám pri riešení výziev v oblasti potravinovej bezpečnosti (COM(2010)0127),
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 13. októbra 2011 s názvom Zvyšovanie vplyvu rozvojovej politiky EÚ: program zmien (COM(2011)0637),
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 27. februára 2013 s názvom Dôstojný život pre všetkých: odstránenie chudoby a zabezpečenie trvalo udržateľnej budúcnosti pre celý svet (COM(2013)0092),
- so zreteľom na Usmernenia EÚ v oblasti pôdnej politiky: Usmernenia EÚ na podporu navrhovania pôdnej politiky a reformných procesov v rozvojových krajinách, ktoré Komisia schválila v novembri 2004,
- so zreteľom na štúdiu Programu Organizácie Spojených národov pre ľudské sídla (UN Habitat) z roku 2008 s názvom Secure Land Rights for All (Bezpečné pozemkové práva pre všetkých) a na jeho usmernenia s názvom How to Develop a Pro-Poor Land Policy: Process, Guide and Lessons (Ako vytvoriť pozemkovú politiku v prospech chudobných: postup, návod a ponaučenia),
- so zreteľom na správu osobitného spravodajcu OSN o práve na potravu Oliviera De Schuttera z 11. júna 2009 s názvom Large-scale land acquisitions and leases: a set of core principles and measures to address the human rights challenge (Rozsiahle nadobúdanie a prenájom pozemkov: súbor hlavných zásad a opatrení na riešenie problematiky ľudských práv),
- so zreteľom na vyhlásenie o výzvach urbanizácie a znižovaní chudoby v krajinách AKT, prijaté v Nairobi (Keňa) v roku 2009,
- so zreteľom na vyhlásenie Svetového samitu o potravinovej bezpečnosti prijaté v Ríme v roku 2010,

Štvrtok 13. marca 2014

- so zreteľom na vyhlásenie s názvom Making Slums History: a worldwide challenge for 2020 (Aby sa slumy stali minulosťou: celosvetová výzva do roku 2020) prijaté na medzinárodnej konferencii v Rabate (Maroko) v dňoch 26. – 28. novembra 2012,
  - so zreteľom na vyhlásenie s názvom Sustainable Urbanisation as Response to Urban Poverty Eradication (Udržateľná urbanizácia ako odpoveď na odstránenie mestskej chudoby) prijaté na 2. trojstrannej konferencii AKT, Európskej komisie a programu UN Habitat v Kigali (Rwanda) v dňoch 3.– 6. septembra 2013,
  - so zreteľom na Deklaráciu OSN o právach pôvodného obyvateľstva (UNDRIP) a na Dohovor Medzinárodnej organizácie práce (MOP) o domorodom a kmeňovom obyvateľstve (č. 169) z roku 1989,
  - so zreteľom na zásady na zodpovedné investovanie, ktoré uznáva práva, živobytie a zdroje, na dobrovoľné usmernenia Organizácie pre výživu a poľnohospodárstvo pre zodpovednú správu držby pôdy, rybné hospodárstvo a lesy v kontexte potravinovej bezpečnosti jednotlivých štátov a na rámec a usmernenia Africkej únie pre pozemkovú politiku v Afrike (ALPFG),
  - so zreteľom na odporúčania panelu na vysokej úrovni, aby rozvojový program na obdobie po roku 2015 obsahoval cieľ v oblasti riadenia vlastníctva pôdy ženami a mužmi, a aby uznala, že ženy a dievčatá musia mať okrem iného „rovnaké právo vlastníť pôdu a iné aktíva“,
  - so zreteľom na svoje uznesenie z 27. septembra 2011 o politickom rámci EÚ na pomoc rozvojovým krajinám pri riešení výziev v oblasti potravinovej bezpečnosti ⁽¹⁾,
  - so zreteľom na článok 48 rokovacieho poriadku,
  - so zreteľom na správu Výboru pre rozvoj a stanovisko Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť (A7-0118/2014),
- A. keďže vlastnícke práva možno vymedziť ako pravidlá, ktorými sa upravujú podmienky, za akých jednotlivé zainteresované strany, spoločenstvá a verejné a súkromné subjekty nadobúdajú a zachovávajú si prístup k hmotným a nehmotným aktívam prostredníctvom formálnych zákonných alebo zvykových ustanovení, keďže podľa programu UN Habitat držba pôdy môže mať formálny (vlastníctvo, pacht, verejný a súkromný prenájom), obyčajový alebo náboženský pôvod; keďže v usmerneniach EÚ v oblasti pôdnej politiky sa konštatuje, že práva na pôdu sa nie vždy obmedzujú na súkromné vlastníctvo v úzkom zmysle, ale sa môžu usilovať o rovnováhu medzi právami a povinnosťami jednotlivca a kolektívnymi predpismi na rozličných úrovniach;
- B. keďže 1,2 miliardy ľudí na celom svete býva na pozemku, na ktorého vlastníctvo nemajú formálne právo, a žijú bez trvalého domova alebo bez prístupu k pôde; keďže predovšetkým vyše 90 % vidieckych obyvateľov subsaharskej Afriky (z čoho 370 miliónov ľudí sa považuje za chudobných) má prístup k pôde a prírodným zdrojom prostredníctvom právne neistých zvykových a neformálnych systémov držby,
- C. keďže celková výška mimoprávneho a neregistrovaného majetku sa odhaduje na 9,3 bilióna USD, čo je 93-krát viac než celková výška zahraničnej pomoci poskytnutej rozvojovým krajinám za uplynulých 30 rokov,
- D. keďže hoci sa 7. miléniový rozvojový cieľ (zámer 11) zameraný na zlepšenia života 100 miliónov obyvateľov slumov do roku 2020 sa podarilo naplniť, počet týchto obyvateľov (podľa odhadov z roku 2012 ich bolo 863 miliónov) v absolútnych číslach stále rastie; keďže podľa odhadov programu UN Habitat až miliarda ľudí žije v slumoch a predpokladá sa, že do roku 2050 budú žiť v slumoch asi tri miliardy ľudí; keďže v článku 11 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach sa uznáva všeobecné právo na bývanie a na trvalé zlepšovanie životných podmienok;

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 56 E, 26.2.2013, s. 75.

Štvrtok 13. marca 2014

- E. keďže vo vidieckych oblastiach zhruba 200 miliónov ľudí (takmer 20 % chudobných ľudí na svete) nemá prístup k dostatku pôdy na živobytie; keďže vidiecka pôda čelí tlaku z niekoľkých strán, ako sú zvyšovanie počtu obyvateľov, zmena využívania pôdy, komerčné investície, zhoršovanie životného prostredia spôsobeného suchom, eróziou pôdy a vyčerpávaním živín, ako aj prírodné katastrofy a konflikty; a keďže zabezpečenie práv k pôde je nevyhnutné na presadenie sociálnej stability znížením neistoty a zmenšením počtu konfliktov, ktoré sa týkajú pôdy;
- F. keďže súkromní investori a vlády prejavujú čoraz väčší záujem o získanie alebo dlhodobý prenájom veľkých celkovej pôdy najmä v rozvojových krajinách Afriky a Latinskej Ameriky;
- G. keďže svojvoľné pridelovanie pôdy politickými orgánmi so sebou prináša korupciu, neistotu, chudobu a násilie;
- H. keďže problematika správy pôdy úzko súvisí s hlavnými problémami 21. storočia, ktorými sú najmä potravinová bezpečnosť, nedostatok energie a vody, rast miest a populácie, zhoršovanie kvality životného prostredia, zmena klímy, prírodné katastrofy a riešenie konfliktov, čo podporuje potrebu uprednostniť komplexnú pozemkovú reformu;
- I. keďže asi 1,4 miliardy hektárov na celom svete sa riadi zvykovými normami; keďže štruktúry držby pôdy existujúce v Afrike, Ázii a Latinskej Amerike sa medzi sebou výrazne líšia a pri formalizácii pôdy nemožno ignorovať vytvorené zvykové režimy či už osobného, alebo spoločného vlastníctva;
- J. keďže v Dohovore o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien sa uvádza, že ženy a manželky majú rovnaké práva v oblasti vlastníctva a získavania majetku; keďže však mnohé režimy držby pôdy a vlastníckych práv či už formálne, alebo v praxi ženy diskriminujú;
- K. keďže v mnohých rozvojových krajinách vlastnícke práva žien, zabezpečený prístup k pôde a prístup k sporeniu a pôžičkám nie sú spoločensky uznávané; keďže vzhľadom na túto diskrimináciu je pre ženy osobitne zložité vynútiť si právnymi prostriedkami svoje vlastnícke práva, najmä dedičské práva;
- L. keďže najmä v rozvojových krajinách dochádza k porušovaniu práv žien vlastníť pôdu v súvislosti s rastúcim množstvom prípadov rozsiahleho nadobúdania pôdy rozvinutými krajinami na obchodné alebo strategické účely, akými sú napríklad poľnohospodárska výroba, potravinová bezpečnosť či výroba energie a biopalív; keďže ženy často nemajú možnosť na využívanie právnej pomoci a zastupovanie, aby sa úspešne bránili proti porušovaniu vlastníckych práv v rozvojových krajinách;
- M. keďže zaistenie bezpečných pôdných práv žien je dôležité na zníženie miery chudoby vzhľadom na úlohu žien ako výrobcov potravín vo vidieckych a prímestských oblastiach a ich zodpovednosť za obživu členov rodiny; keďže ženy, ktoré tvoria 70 % poľnohospodárov v Afrike, oficiálne vlastní len 2 % pôdy; keďže nedávne programy v Indii, Keni, Hondurase, Ghane, Nikarague a Nepále zistili, že domácnosti s vedúcim postavením žien majú lepšiu potravinovú bezpečnosť, lepšiu zdravotnú starostlivosť a kladú väčší dôraz na vzdelávanie než domácnosti s vedúcim postavením mužov,
- N. keďže viac ako 60 % hladujúcich ľudí sú ženy a dievčatá a keďže v rozvojových krajinách produkujú 60 – 80 % potravín ženy ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ Food and Agriculture Organisation of the United Nations (FAO), Policy Brief No 5 – Economic and Social Perspectives, August 2009 (Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), Politická správa č. 5 – Hospodárske a sociálne vyhliadky, august 2009).

Štvrtok 13. marca 2014

- O. keďže asi 370 miliónov pôvodných obyvateľov na svete má silný spirituálny, kultúrny, sociálny a hospodársky vzťah ku svojej tradičnej pôde, ktorej spravovanie je zvyčajne na báze spoločnosti;
- P. keďže v článku 17 Všeobecnej deklarácie ľudských práv sa uznáva právo každého vlastníť majetok, a to samostatne alebo spolu s inými, ako aj to, že by nikto nemal byť svojvoľne zbavený majetku;
- Q. keďže prístup pôvodného obyvateľstva k pôde získal osobitné formy ochrany v rámci dohovoru MOP č. 169 a Deklarácie OSN o právach pôvodného obyvateľstva;
- R. keďže v článku 10 Deklarácie OSN o právach pôvodného obyvateľstva sa mu zaručuje právo na to, aby nebolo násilne odsunuté zo svojej pôdy či územia, pričom presídlenie nesmie nastať bez ich slobodného, vopred udeleného a kvalifikovaného súhlasu pôvodného obyvateľstva, a ak nastane, tak len na základe dohody o spravodlivom odškodnení, pričom podľa potreby musí obsahovať možnosť návratu;

Pozemkové práva vrátane vlastníckych práv a vytváranie bohatstva

1. považuje registrované vlastnícke práva a bezpečné práva na pôdu za katalyzátor hospodárskeho rastu a tiež za podporu sociálnej súdržnosti a mieru;
2. zdôrazňuje, že zabezpečenie práv k pôde a spravodlivejšieho prístupu k pôde je bezpečným základom na živobytie, hospodárske príležitosti a vo vidieckych oblastiach na výrobu potravín pre domácnosť;
3. zdôrazňuje skutočnosť, že okrem uznávania individuálnych pozemkových práv by sa mali uznávať rôzne alternatívne možnosti držby vrátane rozvoja zvykových systémov držby smerom k právne zabezpečeným právam na stavebné pozemky, ornú pôdu a prírodné zdroje, ako sa to presadzuje v programe UN Habitat;
4. zdôrazňuje, že istota držby pôdy pre drobných vlastníkov, ktorí predstavujú 95 % potenciálnych vlastníkov pozemkov v rozvojových krajinách, je stimuláciou pre miestne hospodárstvo, zväčšuje potravinovú bezpečnosť, znižuje migráciu a spomaľuje urbanizáciu slumov; poukazuje na to, že napríklad v Etiópii, kde sa zaviedli vlastnícke práva, sa za tri roky zvýšila produktivita až o 40 % na akre, a to len vďaka tejto zmene⁽¹⁾;
5. so znepokojením konštatuje, že z dôvodu kultúrnych tradícií sú ženy v oblasti zabezpečenia držby často závislé od mužských príbuzných a bez právnej ochrany; zdôrazňuje medzinárodné záväzky štátov zabezpečiť minimálne hospodárske, sociálne a kultúrne práva, čo zahŕňa povinnosť vlád zabezpečovať, aby spravovanie pôdy nebolo diskriminačné, a to najmä voči ženám a chudobným, a aby sa ním neporušovali iné ľudské práva;
6. zdôrazňuje skutočnosť, že ak sa ľuďom dá právomoc rozhodovať o ich vlastných zdrojoch, v spojení s formálnymi ustanoveniami o dedičstve sa tým výrazne podporia drobní vlastníci pôdy, aby udržateľne investovali do svojej pôdy, uskutočňovali terasovanie a zavlžovanie a zmierňovali následky zmeny klímy; v tejto súvislosti konštatuje, že zo štúdií vyplýva, že v prípade domácnosti s úplne zabezpečenou a prevoditeľnou pôdou je asi o 59,8 % vyššia pravdepodobnosť investovania do terasovania než v prípade domácnosti, ktorá očakáva v ďalších piatich rokoch prerozdelenie v rámci dediny;
7. konštatuje, že s listom vlastníctva vzťahujúcim sa na pôdu si osoba môže požičovať za primerané úrokové miery peniaze, ktoré môže použiť na vytvorenie a rozvoj podniku; zdôrazňuje, že ochrana vlastníckych práv môže presadzovať konkurenčné podnikateľské prostredie, v ktorom môže rásť podnikateľský a inovačný duch;
8. uznáva, že úlohou je prekonanie rozporu medzi legalitou, legitimitou a praxou budovaním mechanizmov držby pôdy založených na spoločných normách, ktoré musia vychádzať z uznania existujúcich práv, pri súčasnom zabezpečení toho, aby muži a ženy, ako aj zraniteľné spoločnosti v rozvojových krajinách mali zabezpečené práva na pôdu a aktívna a plnohodnotná ochrana pred nadobudnutými vlastníckymi právami, ktoré by mohli ich majetok zhabať;

⁽¹⁾ USAID Etiópie, <http://ethiopia.usaid.gov/programs/feed-future-initiative/projects/land-administration-nurture-development-land>.

Štvrtok 13. marca 2014

9. dôrazne odsudzuje zaberanie pôdy, ktorým sa najmä nezákonne vyvlastňuje pôda chudobných obyvateľov vidieka a tradičného nomádskeho obyvateľstva bez primeranej náhrady; zdôrazňuje skutočnosť, že medzi rokmi 2000 a 2013 bolo približne 32 miliónov hektárov na celom svete predmetom asi 886 nadnárodných veľkých transakcií s pozemkami tohto druhu⁽¹⁾; zdôrazňuje skutočnosť, že toto číslo pravdepodobne veľmi podceňuje presný počet uzatvorených veľkých transakcií s pozemkami;

10. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vo svojich politikách rozvojovej pomoci brali do úvahy rozsiahle procesy nadobúdania pozemkov v rozvojových krajinách investormi z rozvinutých krajín, najmä na africkom kontinente, čo ovplyvňuje miestnych farmárov a má ničivý vplyv na ženy a deti, a to s cieľom ochrániť ich pred chudobou, hladom a násilným vyhánaním z ich dedín a pozemkov;

11. zdôrazňuje, že odstránenie verejných stimulov a dotácií podnecujúcich výrobu biopalív z plodín je jeden zo spôsobov boja proti zaberaniu pôdy;

12. pripomína, že keď pozemkové práva nie sú zabezpečené a hospodárenie s pôdou je zlé, prináša to miestnym spoločnostiam vysoké riziko z hľadiska potravinovej bezpečnosti a rizika vysídlenia a vyhnania poľnohospodárov a pastierov; v tejto súvislosti naliehavo vyzýva členské štáty EÚ, aby podporovali vnútroštátnu schopnosť rozvojových krajín posilňovať ich systémy verejnej správy;

13. zdôrazňuje skutočnosť, že v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach aj Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach sa uznáva právo na sebaurčenie vymedzené ako právo všetkých národov slobodne disponovať prírodným bohatstvom a zdrojmi, a že v oboch paktách sa uvádza, že nikto nesmie byť zbavený vlastných prostriedkov životnej existencie; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že rokovania o rozsiahlom prenájme alebo získavaní pôdy musia zahŕňať transparentnosť, primeraný a informovaný podiel miestnych komunít, ktorých sa prenájom alebo nákup pôdy týka, a zodpovedné využívanie príjmov, ktoré by malo byť v prospech miestneho obyvateľstva;

14. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v spolupráci s OSN preskúmali vplyv tohto nadobúdania pozemkov na dezertifikáciu poľnohospodárskej pôdy, na stratu práva žien na pobyt a majetok, najmä ak žijú samostatne alebo sú hlavou rodiny, na potravinovú bezpečnosť a na obživu ich a ich detí a závislých osôb;

15. zdôrazňuje, že investičné dohody o rozsiahlych predajoch alebo prenájmoch pôdy by mali riadne zohľadňovať právo súčasných užívateľov pôdy, ako aj práva pracovníkov zamestnaných v poľnohospodárskych podnikoch; zastáva názor, že povinnosti investorov by sa mali vymedziť jasnejšie a mali by byť vymáhateľné, napríklad zapracovaním sankčného mechanizmu v prípade porušovania ľudských práv; domnieva sa, že všetky pozemkové transakcie by takisto mali zahŕňať právny záväzok, na základe ktorého by sa určitý minimálny percentuálny podiel vyprodukovaných plodín mal predávať na miestnom trhu;

Plán na zabezpečenie pozemkových práv vrátane vlastníckych práv a udržateľné spravovanie pôdy v rozvojovom svete

16. zdôrazňuje skutočnosť, že pozemková reforma musí byť pružná, prispôbená miestnym, sociálnym a kultúrnym podmienkam, ako sú tradičné formy kmeňového vlastníctva, a mala by sa zameriavať na posilnenie najzraniteľnejších skupín;

17. zdôrazňuje skutočnosť, že koexistencia zvykových pozemkových režimov a vnútených koloniálnych modelov predstavuje jeden z hlavných dôvodov lokálnej neistoty v otázkach pôdy v rozvojových krajinách; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je veľmi dôležité uznávať legitimitu zvykových režimov držby, ktoré jednotlivcom a spoločnostiam poskytujú zákonné práva a bránia vyvlastňovaniu a zneužívaniu pozemkových práv a ktoré prevažujú najmä v afrických spoločnostiach a vo veľkých populáciách pôvodného obyvateľstva Latinskej Ameriky;

⁽¹⁾ <http://www.landmatrix.org/en/get-the-idea/global-map-investments/>

Štvrtok 13. marca 2014

18. zdôrazňuje, že úprava bezpečnosti držby v prípade mestských squatterov má výrazný vplyv na investície do obytných budov, pričom zo štúdií vyplýva zvýšenie miery renovácie domov o vyše 66 %;
19. blahoželá Rwande k pokroku dosiahnutému v oblasti údajov o pozemkoch, ktorý umožnil zaregistrovať všetku pôdu v krajine v pozoruhodne krátkom čase;
20. varuje pred uplatňovaním jedného prístupu na všetky prípady v záujme dosiahnutia pozemkovej bezpečnosti; zdôrazňuje skutočnosť, že formálne služby v oblasti správy pôdy sú najúčinnejšie v prípade, keď sa poskytujú na miestnej úrovni; zastáva názor, že účinné poskytovanie bezpečných pozemkových práv tak môže závisieť od reformy centralizovaných štátnych pozemkových agentúr zameranej na prenos zodpovednosti na miestne a zvykové inštitúcie; domnieva sa, že registráciu pôdy potom možno zlepšiť pomocou digitalizácie pozemkových záznamov a katastrálnych systémov;
21. pripomína, že poľnohospodárstvo ostáva pre vidiecke spoločnosti naďalej základným zdrojom živobytia, obživy a potravinovej bezpečnosti; konštatuje však, že na vidiecku pôdu pôsobí tlak z viacerých strán, a to z dôvodu zvyšovania počtu obyvateľov, zmeny využívania pôdy, komerčných investícií a zhoršovania životného prostredia spôsobeného suchom, eróziou pôdy a vyčerpávaním živín, ako aj prírodnými katastrofami a konfliktmi; v tejto súvislosti je presvedčený, že zabezpečenie držby pôdy je v prípade vidieckych spoločností mimoriadne dôležité na splnenie miléniových rozvojových cieľov; zastáva názor, že pri riešení týchto problémov môže pomôcť celé spektrum politických nástrojov, pričom sa musia miestnym podmienkam;
22. je presvedčený, že vládni predstavitelia by mali jednak zistiť, ktoré systémy správy a držby pôdy existujú, jednak by mali tieto systémy rozvíjať v prospech chudobných a zraniteľných skupín;
23. verí tomu, že decentralizácia správy pozemkov posilní miestne spoločnosti a jednotlivcov, a upriamuje pozornosť na potrebu odstránenia korupčných praktík, ktoré vynucujú miestni vodcovia prostredníctvom dohôd uzatvorených so zahraničnými investormi, a všetky nároky na jednotlivé parcely, ktoré nie sú zaregistrované;
24. zdôrazňuje, že každý posun v oblasti využívania pôdy by mal nastať len so slobodne a vopred udeleným informovaným súhlasom príslušných miestnych komunít; pripomína, že pôvodné obyvateľstvo získalo osobitné formy ochrany svojich práv podľa medzinárodného práva; v súlade s Deklaráciou OSN o právach pôvodného obyvateľstva trvá na tom, aby štáty zabezpečili účinné mechanizmy brániace všetkým krokom, ktorých zámerom alebo účinkom je zbavenie pôvodného obyvateľstva ich pôdy, území alebo zdrojov, a príslušné prostriedky nápravy;
25. konštatuje, že malý podiel pôdy, ktorá je zaregistrovaná v Afrike (10 %), bol zaznamenaný prostredníctvom zastaraných a nepresných systémov; zdôrazňuje, že podľa odhadov Svetovej banky⁽¹⁾ sa v 27 ekonomikách, ktoré modernizovali svoje katastre, za posledných sedem rokov skrátil priemerný čas potrebný na prevod vlastníctva nehnuteľnosti o polovicu, čím sa zvýšila transparentnosť, znížila sa korupcia a zjednodušil výber daní; zdôrazňuje, že hlavnou prioritou rozvojovej politiky by malo byť vytváranie a zlepšovanie katastrov nehnuteľností v rozvojových krajinách;
26. pripomína, že bezpečnosť držby možno chrániť rôznymi formami, ak sú práva používateľov a vlastníkov pôdy jasné; pripomína, že okrem formálneho uznania pozemkových práv možno bezpečnosť dosiahnuť jasnými dlhodobými nájomnými zmluvami, alebo formálnym uznávaním zvykových práv a neformálnych usporiadaní, s prístupnými a účinnými mechanizmami riešenia sporov; požaduje, aby EÚ usmerňovala podporu na programy rozvoja kapacity a odbornej prípravy v rámci hospodárenia s pôdou, s cieľom zabezpečiť pozemkové práva pre chudobných a zraniteľné skupiny, a to aj prostredníctvom katastrálneho vymeriavania, registrácie a úsilia vybaviť vzdelávacie inštitúcie v rozvojových krajinách;
27. vyzýva EÚ, aby v rámci holistického prístupu zameraného na konsolidáciu justičných systémov a zásad právneho štátu posilnila kapacitu súdov v rozvojových krajinách s cieľom účinne presadzovať majetkové právo, riešiť pozemkové spory a riadiť vyvlastňovanie;

(¹) 2012b. Doing Business 2012: Doing Business in a More Transparent World. Washington DC: World Bank.

Štvrtok 13. marca 2014

28. vyzýva EÚ, aby rozvojovým krajinám pomáhala pri realizácii ich pozemkových reforiem, a to predovšetkým v záujme podpory účasti všetkých zainteresovaných strán a v kombinácii s programami na zvyšovanie informovanosti, aby sa v plnej miere dodržali práva všetkých zúčastnených strán, a najmä chudobných a zraniteľných skupín; uvádza príklad Madagaskaru a miestnych pozemkových úradov, kde jednoduché miestne iniciatívy veľmi uľahčili registráciu uznaných pozemkových práv;

29. upozorňuje na skutočnosť, že vytvorenie riadnych fiškálnych politík v rozvojových krajinách prostredníctvom posilnenia registrácie pozemkov a vymedzenia funkcií určovania hodnoty výrazne zvyšuje ročný príjem z transakcií s pozemkami, ako napríklad v Thajsku, kde sa za 10 rokov zvýšil šesťnásobne;

30. pripomína, že formálne uznanie práv žien k pôde automaticky neznamená účinné uplatňovanie týchto práv; vyzýva EÚ, aby vo svojich programoch pozemkových reforiem venovala osobitnú pozornosť zraniteľnosti žien v prípade zmien rodinnej štruktúry a tomu, do akej miery môže žena svoje práva presadzovať, ako aj zabezpečeniu toho, aby sa v praxi v listoch vlastníctva domácností uvádzali mená obidvoch manželov;

31. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vo svojich rozvojových a humanitárnych politikách zabezpečili, že rozvojové krajiny zavedú legislatívne opatrenia na podporu rodovej rovnosti a odstránenie diskriminácie, pokiaľ ide o vlastnícke práva na základe etnickej a rasovej príslušnosti a rodinného stavu, a aby hľadali riešenia na odstraňovanie značných sociálnych, politických a kultúrnych prekážok pri nadobúdaní práv na pôdu;

32. vyzýva delegácie EÚ v rozvojových krajinách, aby monitorovali, či sa neporušujú vlastnícke práva žien, čím môžu ženy chrániť pred upadnutím do chudoby a sociálneho vylúčenia;

33. vyzýva EÚ, aby podporovala úsilie rozvojových krajín o reformu trhov s prenájomom pôdy s cieľom zabezpečenia prístupu chudobných ľudí k pôde a podpory rastu, pričom sa treba vyhýbať nadmerným obmedzeniam v oblasti nájomných trhov;

Pozemkové práva a vlastnícke práva v centre pozornosti rozvojovej politiky EÚ

34. poukazuje na skutočnosť, že nadobúdanie pozemkov vo veľkom rozsahu je okrem iného priamym dôsledkom zlého hospodárenia s pôdou v rozvojových krajinách; zdôrazňuje, že pomoc EÚ by mala prispievať k budovaniu inštitucionálnych kapacít potrebných na zaistenie bezpečných pozemkových práv, a to v záujme riešenia problematiky hľadania prenájmu a byrokratickej nečinnosti, ako aj skorumpovanej, nezodpovednej praxe;

35. chváli podiel EÚ na celosvetových iniciatívach týkajúcich sa pôdy; zdôrazňuje skutočnosť, že EÚ ako popredný svetový aktér v oblasti rozvoja má kapacitu na zlepšenie v súčasnosti obmedzeného prístupu z hľadiska rozsahu aj viditeľnosti s cieľom riešenia držby pôdy;

36. konštatuje, že súbežne so zlepšovaním systémov vlastníckych práv v rozvojových krajinách sa EÚ musí zameriavať na zabezpečenie toho, aby ľudia mali prístup k sociálnej ochrane a systémom poistenia v záujme ochrany ich živobytia a aktív v prípade katastrofy alebo otrasu;

37. požaduje uplatňovanie dobrovoľných usmernení za zodpovedné hospodárenie v oblasti držby pôdy, rybárstva a lesov;

38. nalieha vyzýva Komisiu, aby určila jednoznačne vymedzený rozpočtový riadok, čím sa prejde z perspektívy malého rozsahu k dlhodobej reforme správy pôdy s cieľom zjednodušenia držby pôdy;

39. zdôrazňuje, že problém zaistovania bezpečných pozemkových práv pre vysídlené osoby a utečencov sa pravdepodobne zväčší pod tlakom zmeny klímy; v tejto súvislosti nalieha vyzýva EÚ, aby zintenzívnila svoju pomoc, čo sa týka zapracovania pozemkových práv do humanitárnej a rozvojovej reakcie na katastrofy alebo občianske konflikty, pričom pôdne politiky musia zaručiť spravodlivé bezpečné pozemkové práva rozličným etnickým, sociálnym alebo generačným skupinám;

Štvrtok 13. marca 2014

40. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby posilnili postavenie žien v ich právach a prístupe k pôde, dedeniu, prístupe k pôžičkám a sporeniu v situáciách po skončení konfliktu, najmä v krajinách, kde nie sú vlastnícke práva žien právne vymožitelné alebo spoločensky uznávané a kde rodovo predpojaté zákony, tradičné postoje voči ženám a mužmi ovládané spoločenské hierarchie predstavujú prekážky pri získavaní rovnakých a spravodlivých práv žien; vyzýva EÚ, aby v tejto otázke podporila zapojenie nedávno zriadenej Organizácie OSN pre ženy.

41. víta iniciatívu za transparentnosť v oblasti hospodárenia s pôdou, ktorú začala skupina G8 v júni 2013 na základe Iniciatívy za transparentnosť v ťažobnom priemysle a uznanie skutočnosti, že transparentnosť v oblasti vlastníctva spoločností a pôdy je spolu s bezpečnými vlastníckymi právami a silnými inštitúciami kľúčová na zmierňovanie chudoby; zdôrazňuje však, že treba zintenzívniť úsilie v záujme uľahčenia realizácie účinnej pozemkovej reformy;

42. potvrdzuje odhodlanie EÚ na odstraňovanie chudoby vo svete v kontexte udržateľného rozvoja a pripomína, že EÚ by do všetkých svojich politík a praktických vzťahov s rozvojovými krajinami mala zapracovať pevnú zložku rodovej rovnosti ⁽¹⁾;

43. zdôrazňuje skutočnosť, že nevyhnutne treba posilňovať politiky zamerané na zrovnoprávnenie prístupu mužov a žien k vlastníctvu v rozvojových krajinách; zastáva názor, že toto sa musí zohľadniť v programoch jednotlivých krajín a spolu s nevyhnutnými mechanizmami finančnej podpory (akými sú sporenie, pôžičky, granty, mikroúvery či poistenie); domnieva sa, že tieto posilnené politické opatrenia budú mať za následok zvyšovanie vplyvu žien a mimovládnych organizácií a podporia podnikania žien; domnieva sa, že tieto opatrenia prispievajú na zvyšovanie právnej a finančnej gramotnosti žien, podporia vzdelávanie dievčat, zlepšia šírenie a dostupnosť informácií, vytvoria služby právnej pomoci a zavedú rodovo orientovanú prípravu pre poskytovateľov finančných služieb;

44. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vo svojej rozvojovej práci aktívne podporovali podnikanie žien a ich vlastnícke práva ako súčasť úsilia o posilnenie finančnej nezávislosti žien od manželov a o posilnenie ekonomík štátov;

45. pripomína, že 15. október je Svetovým dňom vidieckych žien, a vyzýva Európsku úniu a členské štáty, aby podporovali informačné kampane v rozvojových krajinách;

o

o o

46. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov, generálnemu tajomníkovi Organizácie spojených národov, prezidentovi Svetovej banky, Združeniu národov juhovýchodnej Ázie, Európsko-latinskému parlamentnému zhromaždeniu a Spoločnému parlamentnému zhromaždeniu krajín Afriky, Karibiku a Tichomorja a Európskej únie.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 46, 24.2.2006.